

IN MEMORIAM

**В ПАМЕТ НА
ДОЦ. Д-Р ЖИВКО БОНЕВ**
Дипломиран експерт-счетоводител,
регистриран одитор

**АКТИВЕН УЧАСТНИК ПРИ ФОРМИРАНЕТО И
РАЗВИТИЕТО НА ПРОФЕСИЯТА НА ДИПЛОМИРАНИТЕ
ЕКСПЕРТ-СЧЕТОВОДИТЕЛИ**

В началото на демократичните промени и създаването на условия за развитието на пазарната икономика в Република България трябваше съевременно да се създаде и адекватна на тях система на счетоводно отчитане и извършване на независим финансов одит на дейността на пазарните субекти. Сега може лесно да се посочва какво е направено или не направено съевременно, и кои лица са взели най-активно участие при формирането на теоретичните и практическите въпроса на системата на счетоводството и независимия финансов одит. Едно от тези лица беше доц. д-р Живко Бонев.

Помолиха ме от редакцията на електронното издание на Списание ИДЕС да подготвя статия за доц. д-р Живко Бонев. Съгласих се... Но се оказа, че задачата е много трудна. Познавахме се с господин Бонев от много години. На всичко отгоре сме и земляци. Работихме съвместно по решаването на едни или други проблеми предимно със значение за практиката. Обсъждали сме подготвени от мен или от него статии за специализираните списания. Появявали са се различни виждания по едни или други практически проблеми. Но винаги сме стигали до еднакви принципни становища. Е, той имаше значително предимство при разработването и внедряването на софтуера на счетоводното отчитане чрез прилагане на електронна техника.

Смея да твърдя, че съм добре запознат с неговите творчески разработки и при централизираното управление на икономиката, и при проходащите условия на пазарната икономика. Но се оказа, че е много трудно да се интерпретират. Но още по-трудно е да се представи образът на разработващия ги вече покойник доц. д-р Живко Бонев. По съдържането на тази статия мислих повече от седмица и ми е трудно да формирам най-важното, най-същественото от дейността на доц. д-р Живко Бонев. С риск да не съумея да се справя напълно с така поставената задача, ще направя опит да представя прилична характеристика на това, което е направил той, след като стана дипломиран експерт-счетоводител през 1991 година. Дотогава той беше известен на научната и счетоводната колегия като един от ръководителите на разработвания софтуер за счетоводно отчитане при използване на електронната техника, наречен АЖУР.

Силно впечатление прави онова, което той е записал на стр. 272 в изданието на ИДЕС от 2021 година „Независимият финансов одит в България.“ *От дистанцията на времето е добре заслужените хвалебствени слова да се съчетаят с една обективна преценка, да се усетят духът на времето, атмосферата, която е царяла, да се припомнят някои от проблемите в миналото, както и поуките, които днешните продължители на професията не трябва да забравят, и да не смятаме, че всичко започва от нас, че започва отново. Да се помни, че ние сме само една брънка в историята.*

Ако внимателно вникнем в написаното от доц. д-р Живко Бонев само в тази книга, не можем да не съгласим с него, че *само чрез една мъдра и обективна преценка на случилото се човек може да приеме в сърцето си, да почувства в душата си и да разбере съвремието на събитията, мечтите, желанията, стремежите, усилията, чувствата и преживяванията на участниците в тях и да ги оцени.*

Доц. д-р Живко Бонев правилно посочваше, че възстановяването на независимия финансов одит в България започва след приемането на Закона за счетоводството на 03 януари 1991 година и създаването на 16 декември същата година на първата професионална организация – АСОЦИАЦИЯ НА ДИПЛОМИРАНИТЕ ЕКСПЕРТ-СЧЕТОВОДИТЕЛИ (АДЕС). До тези моменти се стига след извършване от страна на управление „Национално счетоводство“ към Министерството на финансите голяма проучвателна и подготвителна работа. Основната част от извършената подготвителна дейност, според доц. д-р Живко Бонев, включваше:

- а. проучване на организацията на независимия финансов одит в някои страни с развита пазарна икономика;
- б. приемането на Закона за счетоводството, чрез който са регламентирани основната част от правните, организационните и професионалните рамки за възстановяване на независимия финансов одит в Република България;
- в. разработване и публикуване на Правилника за дипломираните експерт-счетоводители;
- г. със съгласието на Европейската федерация на счетоводителите бе назначена Международна изпитна комисия за провеждане на първия изпит за придобиване на права на дипломирани експерт-счетоводители, който е проведен и успешно е положен от 8 кандидати;
- д. изпитите с всички други кандидати се провеждаха от придобилите правоспособност специалисти от Република България;
- е. чрез Европейския съюз се осигуряваше постоянна консултантска помощ.

До началото на месец декември 1991 година в страната бяха придобили правоспособност на дипломирани експерт-счетоводители 54 души. И по

инициатива на Министерството на финансите се проведе общо събрание, на което бе учредена Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители. И за ръководител на Асоциацията бе избран доц. д-р Живко Бонев.

Трудностите по формиране на функциите на Асоциацията бяха много. Липсваше опит в областта на независимия финансов одит. Асоциация имаше, но липсваше материална база и финансови средства. Стигна се до там, че Асоциацията бе регистрирана в съда на домашния адрес на доц. д-р Живко Бонев. Но за сметка на това налице бе главният капитал – ентузиазирани и мислещи специалисти, всеотдайни хора с богато сиво вещество, които съдействаха на тази първа професионална организация. Асоциацията винаги е имала огромна подкрепа от Министерството на финансите.

Доц. д-р Живко Бонев, като ръководител на АДЕС, отбелязваше, че първоначално всичко по отношение на дейността на дипломираните експерт-счетоводители се осъществяваше от Министерството на финансите. И впоследствие постепенно функциите се предоставяха на АДЕС, която ги продължи и разви.

Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители бе приета за член на Международната федерация на счетоводителите със седалище Ню Йорк (IFAC). Това беше голямо признание за професията на Република България и неимоверно голяма оценка за свършеното от АДЕС и лично от доц. д-р Живко Бонев.

През 1996 година бе създаден Институтът на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС). Всички 308 членове на АДЕС станаха членове на Института и Асоциацията прекрати своята дейност през 1997 година.

Под непосредственото ръководство на доц. д-р Живко Бонев са разработени и приети от АДЕС:

- а. Устав на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители;
- б. Професионално-етичен кодекс на дипломираните експерт-счетоводители;
- в. Ръководство за одитиране.

В края на месец октомври 1993 година АДЕС съвместно с Министерството на финансите проведе международна конференция на тема **Счетоводната практика и счетоводното законодателство при пазарната икономика** с присъствието на наши и чуждестранни специалисти. В работата на конференцията взе участие и административният ръководител на Международната федерация на счетоводителите Джон Грюнер. Докладите и изказванията бяха много съдържателни и интересни. Значителен принос в подготовката и провеждането на конференцията имаше доц. д-р Живко Бонев, което представяше ръста на качествено ниво на професията на дипломираните експерт-счетоводители.

По инициатива на доц. д-р Живко Бонев и група членове на АДЕС бе създадено акционерно дружество „Одиторска компания АД. Тя бе закрыта след създаването на Института на дипломираните експерт-счетоводители. Наличните средства на акционерното дружество и на Асоциацията бяха предоставени на Института на дипломираните експерт-счетоводители.

АДЕС организираше и насърчаваше участието на нейните членове в подготовката и обсъждането на разработваните през това време проекти на Национални счетоводни стандарти, както и промени в Закона за счетоводството и Националния сметкоплан.

През 1992 година се извършиха промени в Правилника за дипломираните експерт-счетоводители. С промени в Правилника министърът на финансите възложи на АДЕС да организира и провежда изпитите за придобиване на правоспособност на дипломирани експерт-счетоводители. По същество определянето и признаването на професионалните качества на лицата, които ще придобиват правоспособност на дипломирани експерт-счетоводители, започва да се извършва от професионалната организация – АДЕС. А както е известно на специалистите, такива са прилаганите правила в страните с развита пазарна икономика. Тези принципни правила започват да се прилагат и в Република България.

Провеждането на изпитите за дипломирани експерт-счетоводители от Асоциацията представлява ново качество на функциониране на професионална организация в условията на развиващата се пазарна икономика. Под умелото ръководство на доц. д-р Живко Бонев се постави началото на прилагане на този нов подход. А този подход се утвърди и успешно се прилага и в наши дни от Института на дипломираните експерт-счетоводители.

Доц. д-р Живко Бонев бе радетел дипломираните експерт-счетоводители да полагат клетва по подобие на тази, полагана от заклетите експерт-счетоводители. И такава клетва, в присъствието на Българския патриарх Максим, за първи път се положи на 11 януари 2002 година.

Доц. д-р Живко Бонев положи много усилия за придобиване на собствен офис на дипломираните експерт-счетоводители, което стана факт малко по-късно. До този момент административното ръководство на институцията на дипломираните експерт-счетоводители работеше в помещения на Министерството на финансите и по-късно на Централния кооперативен съюз.

Професионалната и научната дейност на доц. д-р Живко Бонев продължават и след прекратяване на дейността на АДЕС. Той продължава активното си участие в ръководните органи на Института на дипломираните експерт-счетоводители. Оказа се, че той не може да бездейства, а продължава да работи в интерес на професията. Много пъти се е случвало да имаме различни професионални подходи, но не си спомням да се е наложило той да бъде краен в едно или друго решение. Но продължаваше да работи и

то упорито за доказване на правилността на своята постановка главно чрез разработване на статии по тези въпроси за професионални издания. Така например той имаше малко по особени виждания по независимостта на финансовия одит. Тези виждания той споделя в Годишника на ИДЕС още през 2007 година. Доц. д-р Живко Бонев отбелязва, че *не може дадена дейност да се осъществява без наличието на определени рамки и контрол. Но те трябва да бъдат гъвкави, да осигуряват постигането на целите на дейността – качеството и ефективността на одита, да създават условия за ефективна работа, а не формализъм и трудности. Специално за одиторската дейност да се има предвид, че тя, по своя характер, е във висока степен творческа. При сегашните условия на ограничения и пр. все повече се превръща в рутинни, формални действия, което е опасно за професията.*

Доц. д-р Живко Бонев живееше с проблемите на колегите, които се занимават с независимия финансов одит. Той често споменаваше, че *при сегашните си виждания и опит, ако трябва да започна отначало, бих се насочил по-силно към:*

- *по-навременен анализ на опита на ИЗЕС, с което не бихме допуснали повтарянето на някои едни и същи или подобни слабости;*
- *по-сериозно разглеждане на въпросите за професионалната етика и морал.*

Личното ми мнение е, че е по-ефективно одитът да се провежда така, че отчетите да се представят верни, отколкото изготвени с грешки, които одиторите да откриват и показват в докладите си.

Доц. д-р Живко Бонев считаше, че е наложително да се решат два главни въпроса за развитието на независимия финансов одит. *На първо място стои въпросът за подхода при независимия финансов одит и независимостта на регистрирания одитор и защитата му. Резултатите и евентуалните възможни решения да се обсъдят с Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори, а ако нейни представители участват и при анализа, ще бъде още по-добре. На второ място смятам, че трябва да се анализират насоките и изискванията за автоматизиране на одита.*

Верен на себе си, последните месеци от своя жизнен път доц. Д-р Живко Бонев посвети на работа – как да се осъществява отчитане на дейностите на предприятията при евентуално въвеждане на ЕВРОТО като основно платежно средство в Република България. И естествено това да става при използване на електронна техника за обработка на счетоводната информация.

Проф. д-р Стоян Дурин
Дипломиран експерт-счетоводител
Почетен председател на ИДЕС
Носител на медал „За заслуга“